KINSTELLAR

Виведення банків з ринку та реорганізація ІСІ:

Нові законодавчі зміни

Вересень 2026

Вступ

2 вересня 2026 року Верховна Рада України затвердила законопроєкт No. 13007-д «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання окремих питань діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Національного банку України та інститутів спільного інвестування» («**Закон**»). Закон набуде чинності після отримання підпису Президента та його оприлюднення.

Закон суттєво оновлює правила виведення неплатоспроможних банків з ринку та їх ліквідації, а також вносить низку змін до регулювання банків та інститутів спільного інвестування («**ІСІ**»).

Серед ключових аспектів Закону – ширші можливості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб («**Фонд**») під часу процедури виведення неплатоспроможних банків з ринку, посилення позиції Національного банку України («**НБУ**») як забезпеченого кредитора, нові правила роботи з вимогами вкладників, підвищення мінімального статутного капіталу банків та більш гнучкі механізми для ІСІ.

Нижче більш детально розглядаємо основні нововведення Закону.

Ключові зміни:

01

Зміни до процедури виведення неплатоспроможного банку з ринку

- Комбінування способів виведення банків з ринку
- Використання перехідного банку
- Реструктуризація зобов'язань банку перед продажем інвестору
- Посилення прав НБУ як забезпеченого кредитора
- Реалізація активів неплатоспроможного банку
- Нові правила для вимог вкладників і кредиторів
- Повноваження Фонду під час воєнного стану

02

Нові вимоги до статутного капіталу банків та максимального розміру штрафів

03

Нові можливості для ІСІ та їх інвесторів

01

Зміни до процедури виведення неплатоспроможного банку з ринку

Комбінування способів виведення банків з ринку

Закон дозволяє Фонду поєднувати кілька способів виведення неплатоспроможного банку з ринку замість використання лише одного механізму. Зокрема, план врегулювання зможе одночасно передбачати:

- передачу активів і зобов'язань приймаючому банку;
- використання перехідного банку; та
- продаж неплатоспроможного банку інвестору.

При виборі механізму Фонд застосовуватиме принцип найменших витрат: обраний спосіб або їх комбінація мають забезпечувати найнижчий очікуваний рівень витрат Фонду на виведення банку з ринку.

Активи та зобов'язання неплатоспроможного банку також можна буде передавати не одному, а кільком приймаючим банкам.

Водночас Фонд отримає більше можливостей для підготовки до врегулювання ще до початку відповідної процедури. На підготовчому етапі він зможе збирати інформацію та документи, необхідні, зокрема, для підготовки проєкту плану врегулювання, а також здійснювати організаційні заходи для проведення відкритого конкурсу.

Крім того, передбачається активніший обмін інформацією між НБУ та Фондом щодо банків, які потенційно можуть бути визнані проблемними або неплатоспроможними.

У визначених випадках строк тимчасової адміністрації можна буде додатково продовжити до трьох місяців. Це надасть Фонду більше часу для підготовки та реалізації обраного способу врегулювання.

Використання перехідного банку

Закон також розширює можливості використання перехідного банку. Зокрема:

- Фонд зможе передати перехідному банку активи та зобов'язання неплатоспроможного банку, якщо (i) відкритий конкурс не відбувся, або (ii) якщо після передачі активів іншому банку залишилася частина ліквідних активів;
- Фонд зможе збільшувати статутний капітал перехідного банку до його продажу інвестору для забезпечення його операційної діяльності;
- строк для продажу перехідного банку або передачі його активів приймаючому банку чи банкам збільшується з одного місяця до одного року з дня першої передачі йому активів та зобов'язань неплатоспроможного банку;

- якщо протягом встановленого строку перехідний банк не буде продано інвестору або не буде знайдено приймаючий банк для передачі його активів та зобов'язань, а також у разі підтверджених ознак нестійкого фінансового стану банківської системи України, Фонд подаватиме Кабінету Міністрів України пропозицію щодо придбання такого банку.

Реструктуризація зобов'язань банку перед продажем інвестору

Закон уточнює механізм зменшення статутного капіталу та конвертації зобов'язань неплатоспроможного банку перед його продажем інвестору.

Зокрема, визначено перелік зобов'язань, які можуть бути конвертовані в акції банку. До них належатимуть не лише вимоги кредиторів нижчих черг, а й:

- інші зобов'язання, умови яких прямо передбачають можливість їх припинення та конвертації; та
- зобов'язання перед кредиторами і вкладниками, які добровільно погодилися на їх припинення та конвертацію в акції банку.

Фонд формуватиме реєстр таких зобов'язань, а банк повинен буде письмово повідомити відповідних кредиторів про можливість їх припинення та/або конвертації в акції з подальшим продажем таких акцій інвестору.

До придбання банку інвестором Фонд зможе послідовно:

- зменшити статутний капітал до розміру регулятивного капіталу або до нуля, якщо регулятивний капітал є нульовим чи від'ємним;
- якщо після цього регулятивний капітал залишається від'ємним — припинити придатні зобов'язання у зворотному порядку черговості вимог кредиторів;
- за необхідності — випустити нові акції або конвертувати придатні зобов'язання в нові акції банку, щоб привести його капітал у відповідність до вимог НБУ.

Інвестор також повинен буде відшкодувати Фонду витрати на виплату гарантованого відшкодування вкладникам неплатоспроможного банку протягом дії тимчасової адміністрації.

Посилення прав НБУ як забезпеченого кредитора

Окремий блок змін стосується прав НБУ як заставодержателя за кредитами рефінансування.

НБУ зможе, зокрема:

- пропонувати Фонду індивідуальні умови продажу активів, переданих у забезпечення його вимог; та
- звертати стягнення на заставлене майно після затвердження Фондом реєстру акцептованих вимог кредиторів.

Реалізація активів неплатоспроможного банку

Закон встановлює чіткі строки для перерахування коштів на погашення забезпечених вимог. Зокрема:

- кошти від продажу заставленого майна мають бути спрямовані заставодержателю на позачергове погашення вимог протягом 20 робочих днів;

- кошти, що надходять банку у погашення заборгованості за цінними паперами та кредитами, переданими в заставу НБУ, підлягатимуть перерахуванню НБУ на позачергове погашення його вимог протягом 20 робочих днів з дня їх надходження, а якщо такі кошти надійшли до банку під час тимчасової адміністрації – з дня затвердження Фондом реєстру акцептованих вимог кредиторів.

Якщо заставлене майно не вдалося продати на відкритих торгах, заставодержатель зможе залишити його за собою за мінімальною ціною продажу, визначеною на торгах, із зарахуванням відповідної частини забезпечених вимог у рахунок ціни такого майна.

Якщо після задоволення вимог усіх кредиторів у банку, що ліквідується Фондом, залишаться активи, вони передаватимуться акціонерам банку відповідно до встановленої процедури.

Закон також запроваджує спеціальні строки позовної давності для спорів щодо продажу активів банку:

- **30 календарних днів** — для оскарження результатів або протоколу аукціону та окремих рішень Фонду щодо продажу, і
- **один рік** — для вимог про недійсність правочину, укладеного за результатами аукціону.

Нові правила для вимог вкладників і кредиторів

Вимоги вкладників за вкладами більше не потрібно буде обов'язково заявляти протягом загального 30-денного строку для подання кредиторських вимог, крім вимог осіб, пов'язаних із банком.

Банк самостійно визначатиме суму заборгованості перед вкладником за даними бухгалтерського обліку та включатиме її до відповідної черги кредиторських вимог.

Водночас на період воєнного стану діятиме спеціальне правило. Якщо вимоги вкладників, включені Фондом до реєстру акцептованих вимог кредиторів на підставі балансових даних банку, не будуть заявлені такими вкладниками до банку за 60 днів до дати складення ліквідаційного балансу та звіту про ліквідаційну процедуру, **такі вимоги вважатимуться погашеними.**

Окремо врегульовано порядок роботи з коштами, які кредитори не отримали під час ліквідації. Такі кошти не включатимуться до залишкового майна банку, а перераховуватимуться на поточний рахунок Фонду для подальшої виплати відповідним кредиторам.

Повноваження Фонду під час воєнного стану

На період воєнного стану Закон надає Фонду право встановлювати спеціальні правила та особливості щодо, зокрема:

- сплати регулярного та/або спеціального зборів до Фонду;
- строків запровадження тимчасової адміністрації;
- строків затвердження реєстру відшкодування вкладникам;
- строків здійснення виплат вкладникам;
- строків і порядку подання та приймання вимог кредиторів;
- формування реєстру акцептованих вимог кредиторів; та
- строків задоволення вимог кредиторів.

Відповідно, Фонд зможе оперативно змінювати процедурні правила без внесення змін до відповідного закону в кожному окремому випадку.

02 Нові вимоги до статутного капіталу банків та максимального розміру штрафів

Мінімальний розмір статутного капіталу банку підвищується з **200 млн грн** до **250 млн грн**. Банки матимуть шість місяців для приведення розміру статутного капіталу у відповідність до нової вимоги.

Ця зміна спрямована на наближення українських вимог до Директиви 2013/36/ЄС, яка встановлює мінімальний початковий капітал кредитної установи на рівні 5 млн євро.

Змінюється також база для визначення максимального штрафу, який НБУ може накладати на банки. Максимальний штраф становитиме до 1% регулятивного капіталу банку замість 1% його статутного капіталу, як це передбачалося раніше.

На практиці це може означати збільшення максимально можливого розміру штрафів для банків.

03 Нові можливості для ІСІ та їх інвесторів

Закон також оновлює регулювання ІСІ та розширює доступні їм інвестиційні й корпоративні механізми. Серед основних змін:

- скасовується мінімальна сума інвестиції фізичної особи у кваліфікаційний ІСІ; водночас уточнено суму мінімального порогу участі фізичної особи у венчурному фонді — 1,8 млн грн за номінальною вартістю цінних паперів;
- ІСІ одного типу зможуть здійснювати злиття та приєднання за погодженням регулятора. При цьому диверсифікований ІСІ не зможе бути приєднаний до недиверсифікованого ІСІ або злитий з ним;
- припинення ІСІ шляхом поділу або перетворення в інший тип ІСІ залишатиметься забороненим;
- кваліфікаційні ІСІ зможуть інвестувати в облігації внутрішньої державної позики;
- розширюються можливості конвертації цінних паперів ІСІ та запроваджуються механізми їх консолідації і дроблення;
- закритий ІСІ, який здійснює публічне розміщення цінних паперів, зможе, якщо це передбачено його регламентом, виплачувати учаснику нараховані дивіденди власними цінними паперами за заявою такого учасника.

Такі зміни розширюють можливості формування інвестиційного портфеля та надають ІСІ додаткові інструменти для реорганізації і роботи з власними цінними паперами.

Ключові контакти

По детальнішу інформацію, будь ласка, звертайтеся:

Ілля Мучник
Партнер, керівник практики банківського, фінансового права та ринків капіталу, Україна, керівник FinTech напрямку Kinstellar

illya.muchnyk@kinstellar.com

Олександра Полякова
Керуюча юристка

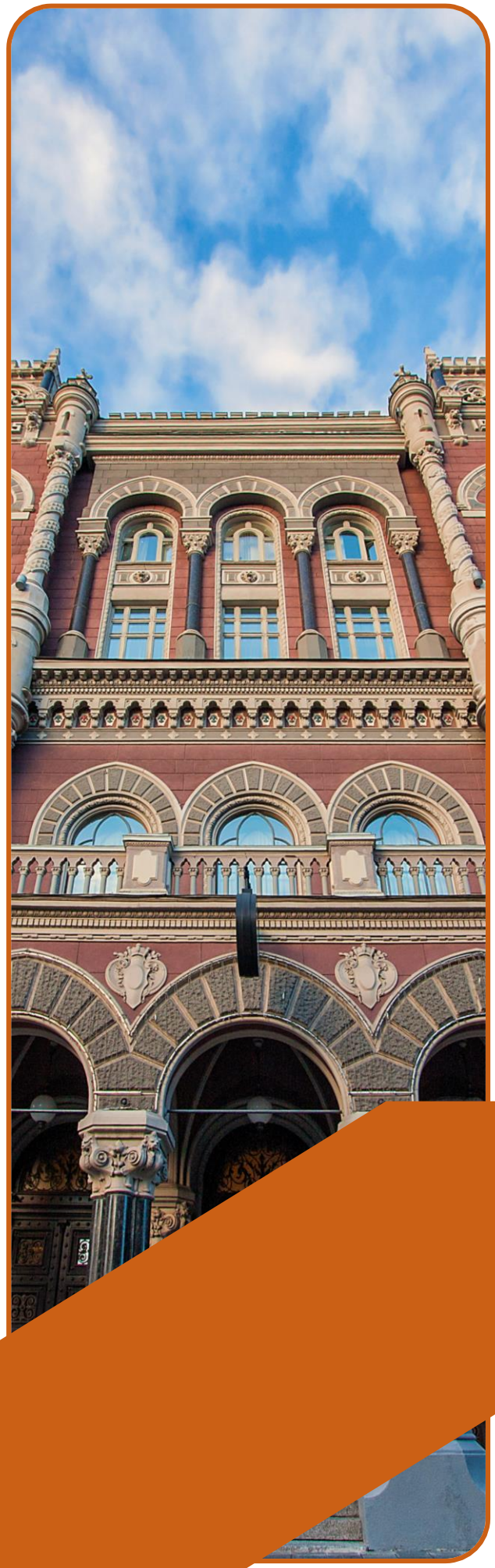
oleksandra.poliakova@kinstellar.com

Захар Оприсько
Юрист

zakhar.oprysko@kinstellar.com

+380 44 490 9575
www.kinstellar.com
www.ukrainereconstruction.kinstellar.com

Вищезазначене не є юридичною консультацією і не створює відносин "юрист-клієнт" між Kinstellar та будь-яким одержувачем. Цей матеріал призначений виключно для маркетингових цілей. Він не може бути переданий будь-якій іншій особі або опублікований у будь-який спосіб без нашої згоди. Ми не несемо відповідальності за зміст цього документу, однак він може бути використаний будь-яким одержувачем.